

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 7 maart 2005
Ons kenmerk 9/5.10/2004004849
Behandeld door mevrouw A.A. Tigelaar (0592) 36 53 44
Onderwerp: Jaarverslag archiefinspecties Drenthe, Fryslân en Groningen

Geachte voorzitter/leden,

Hierbij ontvangt u ter informatie het jaarverslag van de provinciale archiefinspecties over het jaar 2003.

Het jaarverslag is opgemaakt ter uitvoering van artikel 11 van de archiefverordeningen van de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe. De provinciale archiefinspecties voeren namens de provinciale besturen het wettelijk toezicht uit op het archiefbeheer van de provincies en de archiefzorg van de gemeenten, waterschappen, regiopolitie en de gemeenschappelijke regelingen. Gelet wordt op de kwaliteit van de archiefvorming, de kwaliteit van de selectie, de toegankelijkheid, het materieel beheer en de depots en op de dienstverlening van het personeel. Waar nodig wordt voorlichting gegeven. De archieven dateren uit de periode 1550 tot heden. De inspecties van de drie noordelijke provincies werken nauw samen bij de taakuitvoering.

De bedoeling van de regelgeving en het toezicht op de naleving, zoals vastgelegd in de Archiefwet 1995 en het Archiefbesluit 1995, is dat archieven zodanig goed worden gevormd of veiliggesteld en beheerd dat zij volledige en objectieve informatie en bewijs kunnen leveren ten behoeve van het bedrijfsproces, de publieke verantwoording en voor historisch gebruik. Verder is het rijksbeleid erop gericht het "verborgen kapitaal" van de archieven beter te benutten en meer te investeren om aan de grote publieksvraag naar historische informatie tegemoet te kunnen komen.

Belangrijke activiteiten in dit kader zijn een actief publieksbeheer en samenwerking met andere culturele diensten ten behoeve van nieuwe producten voor een breder publiek.

Het jaarverslag 2003 bericht over bevindingen van de noordelijke archiefinspectie en beschrijft achtereenvolgens:

- de ontwikkeling naar een publieksgericht archiefbestel in de noordelijke provincies;
- activiteiten die voor alle drie provincies van belang zijn;
- de provinciale archieven;
- archieven van gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, waterschappen en politie;
- overzichten per provincie van het aantal externe bezoekers, aantal bezoeken en verstrekte inlichtingen uit de openbare archieven alsmede overzichten van aantal bezoekers aan websites.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, secretaris

, voorzitter

Bijlage(n):
jh/coll.

**Verslag van de provinciale archiefinspecteurs
in Drenthe, Fryslân en Groningen
over 2003**

april 2004

**drs. A.J.M. den Teuling
drs. J. Dijkstra
archiefinspecteurs**

Inhoudsopgave

- 1 Naar een publieksgericht archiefbestel in de noordelijke provincies**

- 2 Activiteiten voor alle drie provincies van belang**
 - 2.1 Archiefbeleid en regelgeving**
 - 2.2 Bezoekerscijfers, digitale archiefnetten**
 - 2.3 Bezoeken algemeen**
 - 2.4 Personeel**

- 3 Provinciale archieven**
 - 3.1 Algemeen**
 - 3.2 Drenthe**
 - 3.3 Fryslân**
 - 3.4 Groningen**
 - 3.5 Interprovinciale gemeenschappelijke regelingen**

- 4 Archieven van gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, waterschappen, politie**
 - 4.1 Algemeen**
 - 4.2 Drenthe**
 - Archiefbeheer
 - Archiefbewaarplaatsen en -ruimten
 - 4.3 Fryslân**
 - Archiefbeheer
 - Archiefbewaarplaatsen en -ruimten
 - 4.4 Groningen**
 - Archiefbeheer
 - Archiefbewaarplaatsen en -ruimten

- Bijlage**
 - Overzichten per provincie van het aantal externe bezoekers, aantal bezoeken en verstrekte inlichtingen uit de openbare archieven
 - Overzichten van aantallen bezoekers aan websites

Dit verslag is opgemaakt ter uitvoering van artikel 11 van de archiefverordeningen van de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe. De provinciale archiefinspecties zijn belast met het namens de provinciale besturen uitvoeren van het wettelijk toezicht op het archiefbeheer van de provincies en de archiefzorg van de gemeenten, waterschappen, regiopolitie, gemeenschappelijke regelingen. De inspecties in de drie noordelijke provincies werken zeer nauw samen bij de taakuitvoering.

Naar een publieksgericht archiefbestel in de noordelijke provincies

De afgelopen jaren is de aandacht voor de publieksgerichtheid van het Nederlandse archiefbestel sterk toegenomen. Openbaarheid is altijd het kernbegrip geweest in de archiefwetgeving en archivariissen bijverden zich bezoekers zo goed mogelijk van informatie te voorzien, hun collectie toegankelijk te houden en hieraan bekendheid te geven. De afgelopen jaren is de uitleg van het begrip openbaarheid verschoven van een passieve naar een meer actieve benadering. Er wordt van archivariissen verwacht dat zij actief de potentieel belangstellende benaderen op een wijze die een tevoren bepaalde doelgroep aanspreekt. De toegangen op het archiefmateriaal moeten worden aangepast aan vraagstellingen en, zo mogelijk met archiefstukken zelf, via het internet bij mensen thuis worden gebracht. Samenwerking met verwante culturele instellingen zoals bibliotheken en musea wordt door archivariissen meer en meer gezocht en de structuur van de archiefdiensten wordt aan deze ontwikkelingen aangepast. Gevolg is dat de archiefsector veel zichtbaarder is geworden in het culturele veld en het gebruik van het archiefmateriaal toeneemt. Vooral het digitale gebruik neemt toe; het gebruik van de studiezalen blijft gelijk.

Recent is het rapport "Een publieksgericht archiefbestel. Kenmerken, doelbereik en consequenties" uitgekomen. Het is op instigatie van OCenW in opdracht van de koepelorganisatie DIVA gemaakt. Centraal in het rapport staan de begrippen publiekstoegankelijkheid, kwaliteitsstandaarden en de financiële en organisatorische gevolgen van een publieksgericht archiefbestel. Als uitdagingen voor de archiefsector worden genoemd het inspelen op de groeiende belangstelling en breder toegankelijk maken van de archiefschatkamers, door gebruik van internet en aanboren van nieuwe doelgroepen, het leveren van gegarandeerde kwaliteit, meer samenwerking en ontwikkeling nieuwe producten. Als knelpunten hierbij worden de onderlinge afstemming, de duurzaamheid en continuïteit besproken. Voorwaarden voor een publieksgericht archiefbestel zijn: maximale virtuele toegankelijkheid, het invullen van witte vlekken (organisaties zonder professioneel archiefbeheer) zodat spreiding is gegarandeerd, één historische collectie Nederland, ontwikkelen van educatieve en toeristische producten.

In het rapport worden als taken van de provincies ondermeer genoemd: het stimuleren van publieksgerichte archiefinstellingen en een infrastructuur voor cultureel erfgoed, het stimuleren of regisseren bij kleinere gemeenten bij het gebruiken van deskundigheid van grotere instellingen. Als taken voor gemeenten en waterschappen het uitvoeren van kwaliteitsstandaarden, profilering van de archieven, maken van keuzes om tot een publieksgericht archiefbestel te komen.

De vraag is nu natuurlijk hoe deze inzichten in de noordelijke plattelandsprovincies kunnen worden toegepast, zodanig dat ook onze "schatkamers van de archieven" beter en breder worden gebruikt, maar ook beter veiliggesteld. Zoals bekend is de structuur van de archiefsector zó dat in de provincie één of meer grote archiefdiensten die in staat -moeten- zijn bovengenoemde vernieuwde aanpak aan te kunnen en hier ook hard aan werken. Buiten de provinciehoofdsteden worden de archieven beheerd door de gemeenten en waterschappen die ze vormden. Er is de laatste jaren hard gewerkt aan het toegankelijk maken van archieven en wegnemen van achterstanden bij archiefvorming en selectie, waardoor deze processen algemeen gezien voldoende goed lopen. Ook zijn voor het merendeel van de archieven veilige bewaarplaatsen gebouwd. Tenslotte is het overgrote deel van de archieven via Internet toegankelijk.

Wat tekort schiet is een actief publieksbeheer, met enkele uitzonderingen zoals in Dokkum. Er is door het ontbreken van archivariissen en goed bemande studiezalen geen kennis van de bronnen en onvoldoende goede service. De service is nu passief. Wie komt wordt zo goed mogelijk via de toegangen geholpen en kan even afgezonderd zitten, maar ontmoet geen andere onderzoekers. Ook wordt niet met andere culturele diensten samengewerkt en nieuwe producten ontwikkeld, waardoor een brede publiek wordt bereikt. Tenslotte wordt geen moeite gedaan waardevolle niet-overheidsarchieven voor onderzoek veilig te stellen. Het resultaat van deze passieve benadering is dat de "schatkamers in de gemeentehuizen en waterschapskantoren" niet open zijn, behalve voor de ingewijden die er de weg naar toe en in weten te vinden. En hierin schiet dus de zorg van gemeenten en waterschappen naar hun eigen burgers toe en naar de archiefsector ernstig tekort, beoordeeld naar de huidige opvattingen.

Op welke wijze kan worden voorzien in deze tekortkomingen. Omdat de meeste ingrediënten voor een eigentijdse publieksgerichte archiefzorg wel aanwezig zijn, kan door verbetering van de onderlinge samenwerking en een aantal beperkte investeringen op korte termijn veel worden bereikt.

Het bestuurlijk stelsel van Nederland kent een duidelijke structuur en toedeling van functies tussen gemeenten, provincies en het rijk. Als we analoog hieraan naar de archiefstructuur in het noorden kijken is het voor de hand liggend dat de gemeenten de taken formuleren die ze in eigen beheer of in samenwerking met buurgemeenten goed kunnen uitvoeren. Momenteel zijn dit vorming, toegankelijk houden, ter inzage geven en veilig beheren van de eigen gemeentelijke archieven. Wat ontbreekt is het verwerven en beheren van lokaal waardevolle niet-overheidsarchieven, inrichten goed uitgeruste studiezalen, actief publieksbeleid samen met verwante culturele instellingen in de gemeente ten behoeve van de eigen bewoners. Als organisatorische vorm is de streekarchiefdienst het meest geschikt, zoals ook elders in het land gebruikelijk is. Veel onderdelen voor dergelijke streekarchiefdiensten, die de lokale taak uitvoeren, zijn tot nu toe opgebouwd. Waar het evenwel aan ontbreekt is de kennis van inhoud en gebruik van archieven en organisatorische trekkracht, al dan niet verenigd in één streekarchivaris.

Daarnaast zijn er meer specialistische en minder lokaal gebonden taken, die goed op provinciaal niveau kunnen worden opgezet en/of uitgevoerd waarbij de archiefdienst(en) in de provinciehoofdstad trekker is, eventueel samen met andere diensten die op provinciale schaal werken, en de gemeenten en waterschappen diensten afnemen. Het betreft bijvoorbeeld het opzetten van educatieve en toeristische projecten, opzetten en uitvoeren van grote digitaliseringprojecten, het op peil houden en doorgeven van gespecialiseerde archiefkennis zoals van oud-schrift en bronnenkennis, adviseren over materieel beheer, het opzetten van historische raadpleegpunten in musea of bibliotheken.

Bovenstaande taakverdeling moet uiteraard worden verfijnd en worden aangevuld met afspraken over acquisitie van archieven, waarbij lokale archieven plaatselijk door de gemeenten en bovenlokale archieven door de diensten in de provinciehoofdsteden worden bewaard. Er moeten daarnaast afspraken worden gemaakt over de taken die partijen van elkaar afnemen. Wanneer op provinciaal niveau een educatief project wordt gemaakt, kan dit gemeentelijk nader worden ingevuld en toegepast. Een dergelijke benadering van functiescheiding heeft de voordelen dat iedere bestuurslaag voldoende zeggenschap houdt over zijn openbare archieftaak en deze kan aanpassen aan de wensen bij bevolking en besturen. Plaatselijk geeft het ook goede mogelijkheden het archievenvergoed beter te gebruiken, ook in samenwerking met plaatselijke musea en bibliotheken, omdat naast eigen kennis ook over kennis op provinciaal niveau kan worden beschikt. Voor de eigen bevolking maar ook voor gasten.

Voorwaarde is wel dat er bij gemeenten of bij een aantal gemeenten samen een basisvoorziening aanwezig is, waardoor een vruchtbare samenwerking onderling tussen de archiefdiensten in de provinciehoofdsteden en de plaatselijke -streek-archiefdiensten. Zoals al is gezegd ontbreekt het nu gemeentelijk nog te vaak aan de archiefdeskundigheid en organisatorische trekkracht. Als hierin is voorzien kunnen er ook visa versa kennis en activiteiten worden uitgewisseld, waarmee ook de grote archiefdienst zijn voordeel kan doen. Door bijvoorbeeld te leren van de vaak vernuftige oplossingen die bij de gemeenten worden toegepast, de kennis van de gemeentelijke taken zoals ook van de automatisering en plaatselijke samenleving. Door toegang te krijgen tot ambtenaren en vrijwilligers op gemeentelijk niveau, waardoor provinciale projecten langer en meer intensief kunnen worden uitgevoerd. Als ieder het zijn heeft en verantwoordelijkheden zijn gespreid ~~in~~, wordt de draagkracht en de betrokkenheid van de archiefsector in de gehele provincie het grootst.

Voor de provincie ligt er de taak, zoals ook in het OCenW rapport is aangegeven, met kracht daar te stimuleren waar nu nog barrières liggen, dat wil zeggen bij de gemeentelijke archiefzorg en aanstelling gemeentelijke archivariissen. Voorts de samenwerking te coördineren en tot wederzijds verplichtende afspraken te komen. Tenslotte de kwaliteit van het stelsel te bewaken.

Activiteiten voor alle drie provincies van belang

2.1 Archiefbeleid en regelgeving

Dat er weinig vooruitgang zit in het onvoldoende actieve publieksbeleid van de gemeenten in de drie noordelijke provincies ligt niet aan het aantal nota's en onderzoeken, die over dit onderwerp gaan. Zie de inleiding voor het onderzoek van OCenW naar de professionaliteit en het publieksgericht zijn van het archiefbestel. Daarnaast werd het afgelopen jaar een eveneens door OCenW gefinancierd onderzoek, in opdracht van de noordelijke provincies, afgerond naar de wensen van archiefgebruikers en de gevolgen die dit heeft voor het aanbieden van archiefinformatie. Het Drents Archief was de "trekker"; het onderzoek verscheen nog niet in druk. In het onderzoek zijn een aantal doelgroepen voor archieven benoemd, is ervaring opgedaan met het werken met serviceconcepten, is een aanzet gemaakt tot samenwerking tussen noordelijke archiefinstellingen en is informatie over dit onderwerp uit andere onderzoeken geordend.

Na de publicatie in de Nederlandse Staatscourant van ministeriële uitvoeringsregelingen op grond van de Archiefwet en het Archiefbesluit 1995 is veel tijd besteed aan de implementatie ervan. Zo dient ieder overheidsorgaan op grond van de Regeling geordende en toegankelijke staat sinds maart 2002 over een documentair structuurplan te beschikken. In de praktijk bleek al spoedig dat de noviteit van dit voorschrift tot vertraging van de aanpak leidde. Daarom heeft Den Teuling een model voor het documentair structuurplan ontworpen en gepubliceerd. Verder kwamen in de loop van het jaar papierkwaliteiten beschikbaar die aan de wettelijke normen voldeden. Er is veel tijd en moeite gaan zitten in het bevorderen van het gebruik ervan, o.a. door publiciteit in vakbladen en op de website van het Landelijk overleg van provinciale archiefinspecteurs en door het voeren van overleg met inkopers. Den Teuling heeft meegewerkt aan een losbladige publicatie van de VNG-Uitgeverij over archiefregelingen van toepassing op de lagere overheden. De kosten zijn aan de provincie vergoed.

2.2 Bezoekerscijfers, digitale archiefnetten

In de bijlage vindt u het jaarlijkse overzicht van de aantallen bezoekers en bezoeken aan de studieruimten van de archiefdiensten en de gemeenten en waterschappen. Daarnaast een overzicht van bezoekers aan een aantal websites. In navolging van de Drentse overzichten is overigens over het verslagjaar voor het eerst bij de Friese cijfers ook een staat opgenomen inzake bouwvergunningen. Tresoar is in 2003, vanwege het sterk verbrede takenpakket, opgehouden haar bezoekers voor specifiek de archieven te registreren. Uit de cijfers blijkt met name dat in alle drie de provincies het aantal daadwerkelijke bezoekers (dus niet via het internet) bij gemeenten of waterschappen licht is gegroeid. Daarnaast kan in Groningen en Drenthe ook een stijging in het aantal verzoeken om schriftelijke inlichting worden geconstateerd. Uit inspecties in Fryslân is echter gebleken dat de instellingen te weinig inspelen op deze groeiende belangstelling voor het cultureel erfgoed, waardoor er geen voorspellingen kunnen worden gedaan over het doorzetten van de groei.

Bij deze cijfers moet worden bedacht dat de gemeenten bezoekers voor het openbare deel van de bouwvergunningen meestal niet meetellen; ook vervolfbezoeken worden niet steeds geregistreerd. Voor wat de archiefdiensten in de provinciehoofdsteden betreft geldt dat het aantal bezoekers aan activiteiten buiten de studiezalen om steeds groter worden. Deze Historische Centra ontwikkelen zich steeds meer tot organisatoren van educatieve projecten voor scholen, rondleidingen, lezingen etc. waarvoor veel belangstelling bestaat. De aantallen bezoekers hiervoor groeien snel en overtreffen de aantallen bezoekers voor archievenonderzoek in de studiezalen, die gemiddeld genomen gelijk blijven. Zo telde het Historisch Centrum Leeuwarden, voormalig Gemeentearchief, in 2003 7678 bezoekers, een stijging met ca. 8%, terwijl het aantal bezoekers aan de studiezaal met ca. 3000 gelijk bleef. Daar komen de vele duizenden bezoekers nog bij van bijeenkomsten elders, waar het HCL aan meewerkte. De jaarverslagen van de betreffende diensten geven hierover meer informatie.

Zondermeer verheugend kan worden genoemd dat ook het aantal bezoekers van het Drents-, Fries-, en GroningerArchiefNet in 2003 toenam. Het komt er grotendeels op neer dat het verhoogd aantal bezoekers bij gemeenten en waterschappen niet ten koste is gegaan van de bezoekers van de websites, of andersom.

Naar de toekomst toe wordt gedacht aan een groter aanbod van digitale afbeeldingen van archiefbescheiden. Begin 2003 is hier door de provinciale archiefinspectie aandacht aan besteed in de vorm van een voorlichtingsbijeenkomst voor alle deelnemers van het FriesArchiefNet. Hierbij werd de pilot geëvalueerd waarbij de bevolkingsgegevens van de voormalige gemeente Sloten digitaal ingekeken konden worden. Deze pilot heeft voor de deelnemers voldoende waardevolle kennis opgeleverd om ook aan deze ontwikkelingen vorm te geven.

Het bedrijf Key Bite in Leeuwarden verzorgt het technisch beheer van de drie archiefnetten. Door een personeels- en eigendomswijziging bij dit bedrijf stagneerden haar werkzaamheden. Met de nieuwe eigenaren is overlegd over het leveren van back-ups van de gegevens op de sites en aanpassing van de algemene contractvoorwaarden voor wat betreft het kunnen gebruiken van deze back-up gegevens.

2.3 Bezoeken algemeen

Er is viermaal deelgenomen aan de vergaderingen van het Landelijk Overleg van Provinciale Archiefinspecteurs (LOPAI). De belangrijkste onderwerpen waren:

- invoering ministeriële regelingen en Documentair Structuur Plan
- invoering wettelijk voorgeschreven papier
- landelijke website archiefinspecties
- enquête gevolgen verkorting overbrengingstermijn archieven
- Diva projecten

Zowel Dijkstra als Den Teuling woonden een aantal vergaderingen bij en rapporteerden ten behoeve van de totstandkoming van de twee door OCenW gefinancierde onderzoeken, zoals onder 2.1. vermeld. Dijkstra werkte aan de voorbereiding van een studiedag, samen met de rijksarchiefinspectie, waarbij een aantal voorbeelden uit de praktijk van handhaving van regelgeving werd besproken. Ook nam hij deel aan een landelijk congres over -het voorkomen van- calamiteiten bij culturele instellingen. Hij organiseerde een excursie naar Emden en Leer voor medewerkers van de provincie Fryslân en Tresoar in het kader van de tentoonstelling "Die Friesische Freiheit des Mittelalters". Tenslotte overlegde hij met bedrijfsarchivarissen over het veiligstellen van bedrijfsarchieven. Steensma hield in oktober een toespraak bij het Instituut Collectie Nederland over praktijkervaringen bij de invoering van de nieuwe norm voor papier.

2.4 Personeel

Voor het uitvoeren van de taken zijn in de drie provincies twee inspecteurs werkzaam, te weten drs. A.J.M. den Teuling en drs. J. Dijkstra. Daarnaast twee inspectieambtenaren, namelijk mevr. H. Jonker en dhr. R.W. Steensma. De laatste werkt in deeltijd. In het kader van de seniorenregeling is Den Teuling 1 dag per week minder gaan werken. Door herbezetting kon dit worden gecompenseerd, Steensma kreeg een dag meer, voorlopig tot het vertrek van Den Teuling. Steensma zal de begeleiding van nieuwbouwprojecten voor archiefbewaarplaatsen gaan overnemen. Eerder was al besloten dat de functie van mw. Jonker in Groningen per 1 januari 2003 zou worden uitgebreid met 0.4 fte naar 1 fte.

Het actieplan voor de archiefinspecties uit 2002 voorzag in een formatie uitbreiding van 3.2. fte naar 5 fte. Hiervan is bovengenoemde 0.4 fte gerealiseerd. De zeer dringende volgende stap, te weten de uitbreiding van de uren van medewerker Steensma in Friesland met 0.4 fte, is nog niet uitgevoerd. Dit ondanks de positieve ontvangst van het plan en de formatie uitbreiding door de Statencommissie in Fryslân en ook ambtelijk. Zoals ook in bedoeld Actieplan is gezegd zijn wij met de huidige formatie niet in staat redelijkerwijs de inspectietaak op de archiefzorg voldoende goed uit te voeren, zowel voor de ambtelijke als de culturele taken. De achterstanden bij ons werk zijn in Fryslân het grootst, wat komt door het groter aantal gemeenten met omvangrijke en vaak zeer waardevolle archieven.

Provinciale archieven

3.1. Algemeen

In alle drie provincies zijn de nog niet of nog niet opnieuw vastgestelde besluiten informatiebeheer op enige wijze aan de orde geweest, evenals e-mail reglementen. Deze laatste hebben noodzakelijkerwijze een raakvlak met de archiefwetgeving, omdat e-mail voor een deel onder de archiefwetgeving valt. Er zijn nog geen nieuwe provinciale regelingen vastgesteld. Hetzelfde geldt voor de sinds maart 2002 wettelijk voorgeschreven documentaire structuurplannen.

Ook de bewaring van websites is aan de orde geweest.

In alle drie provincies is verder gekeken naar de consequenties voor de archiefvorming van de dualisering van het provinciaal bestuur.

De IPO-werkgroep selectielijst provinciale organen (projectleider Den Teuling) heeft zijn werkzaamheden hervat en een nieuw ontwerp voor de selectielijst vervaardigd. Uit de in het vorige verslag genoemde enquête was gebleken dat daar voldoende reden voor was.

3.2 Drenthe

Den Teuling maakt deel uit van de begeleidingsgroep voor de werkzaamheden aan de selectie en inventarisatie van de statische archieven van de provincie vanaf ca 1945, met enkele kleinere oude archieven vanaf ca 1850. De totale omvang van de te bewerken archieven is ca 1500 strekkende meter. De verwachting is dat dit werk binnen de wettelijke termijn, 1 januari 2006, kan worden voltooid.

Verder was hij betrokken bij het project verbetering archiefdiscipline. Een onderzoek door Koenen, Baak en Partners is in december voltooid, maar tot het noodzakelijke vervolg (op enigerlei wijze) is nog niet besloten.

Advies is uitgebracht omtrent de archiefvorming bij procedures bij de verlening van subsidies. Tenslotte is advies uitgebracht over schimmelproblemen bij het Noordelijk Archeologisch Depot te Nuis.

3.3 Fryslân

Er is enige malen overlegd over de selectie, inventarisatie en overbrenging van de provinciale tekeningenarchieven en de archieven van voorgangers van het NUON, maar dit heeft nog niet tot praktische resultaten geleid.

Het oud archief van de provinciale bibliotheek, thans opgegaan in Tresoar, is ter bewerking overgebracht naar het provinciehuis.

Verder is de wijze waarop de verslaglegging van de vergaderingen van provinciale staten plaats vindt, nu op cd-rom, aan de eisen van toegankelijkheid beantwoordt. Dat blijkt inderdaad het geval te zijn.

3.4 Groningen

De systematische inspectie van alle decentrale archieven van de provincie Groningen is in de loop van het verslagjaar vrijwel voltooid. Het samenvattende eindverslag kon niet meer in 2003 worden verzonden. Er is veel aandacht besteed aan digitale archiefvorming, zodat het inspectieverslag mede gebruikt kan worden voor de opstelling van een documentair structuurplan.

Bij de overgang van het waterkwantiteitsbeheer van de provincie naar de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's is het geautomatiseerde informatiesysteem waarin de gegevens waren opgenomen grotendeels verloren gegaan. De gang van zaken hierbij is een schoolvoorbeeld van gebrekkig databeheer, en een bewijs van de noodzaak van zowel documentaire structuurplannen als van een beleid gericht op digitale duurzaamheid. Er zijn overigens ook belangrijke papieren bestanden verloren gegaan, hetgeen voornamelijk te wijten is aan op dit punt gebrekkige communicatie tussen archiefbeherende en functionele afdelingen.

Er is advies uitgebracht over de eventuele ingebruikname van de voormalige noodbestuursruimten als een tijdelijke of wellicht langdurige archiefruimten en over de opstelling van een rampenplan voor archieven.

3.5. Interprovinciale gemeenschappelijke regelingen

Er is enig contact geweest met de Noordelijke bestuursacademie te Groningen, die in de Hanzehogeschool is opgegaan. Er bestaat grote twijfel aan het behoud van het archief van dit overheidsorgaan. Die van de voorgangers, de Bestuurschool Drenthe en de Bestuurschool Groningen, waren al eerder illegaal vernietigd.

Archieven van gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, waterschappen, politie

4.1. Algemeen

De inspecties zijn betrokken geweest bij de onderzoeken en rapportages in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in het kader van het Actieprogramma cultuurbereik en het Convenant Archieven. Het betrof een onderzoek naar de mogelijkheden om het publieksbereik van archiefdiensten te verbeteren.

Den Teuling heeft in het Archievenblad een artikel geschreven over openbaarheid van de diverse typen bevolkingsboekhouding.

Verder is hij betrokken geweest bij de publicatie van een onderzoeksgids voor onderzoekers in archieven van gemeenten en waterschappen. Deze is niet meer in het verslagjaar gereedgekomen.

In Drenthe en Fryslân zijn beleidsregels voorgesteld en in Fryslân nog net in het verslagjaar vastgesteld. Deze betreffen de criteria waaronder vervanging van blijvend te bewaren archiefbescheiden door reproducties kan worden toegestaan en criteria voor de bewerking van zgn. code-archieven, vooral wanneer particuliere bureau's worden ingeschakeld.

4.2 Drenthe

- Archiefbeheer

Geplande inspectiebezoeken

Waterschap Reest en Wieden

Geconstateerd werd dat de inschrijving van stukken, bewaking van afdoeningen, selectie en dossiervorming een goede indruk maken. Er zou meer aandacht kunnen worden besteed aan de voorselectie, dit geldt ook voor andere waterschappen in het noorden: samenwerking hierbij is logisch. Meer aandacht moet worden besteed aan registratie, afdoening en archivering van stukken bij de afdeling projecten. Er staan teveel stukken als niet-afgedaan open en de archiefvorming maakt een weinig betrouwbare indruk. De kennis van de DIVafdeling kan hierbij goed worden gebruikt, desgewenst bij de afdeling projecten zelf uitgevoerd. Voldoende aandacht wordt besteed aan het toegankelijk maken van de archieven, eveneens aan zuurvrij verpakken. Wel moet aandacht worden besteed aan de restauratiebehoefte van de oudere archieven. Het zou gewenst zijn de oudere foto's bijeen te brengen in een collectie en toegankelijk te maken. In het algemeen wordt aan de DIV medewerkers voldoende ruimte gegeven zich te ontplooien en scholen. Wat ontbreekt in de formatie is een medewerker belast met beheer, toegankelijk maken en vooral actief ter beschikking te stellen van de openbare archieven. Op de afdelingen zijn nog bestanden tekeningen en kaarten aanwezig, deze moeten op waarde worden beoordeeld, toegankelijk gemaakt en naar de bewaarplaats worden overgebracht.

Het waterschap antwoordde dat de signalering van teveel openstaande stukken bij de afdeling Projecten ook bij de cluster DIV een punt van aandacht is. Vanuit DIV zal het initiatief genomen worden om extra aandacht te besteden aan de afhandeling van openstaande stukken bij deze afdeling. In de begroting van 2004 zal worden voorgesteld om deelname aan het Drents Archiefnet op te nemen. In het kader van het opstellen van het documentair structuurplan zullen alle tekeningen en kaarten worden geïnventariseerd. Na deze inventarisatie kan beoordeeld worden welke tekeningen, kaarten en foto's beter toegankelijk gemaakt moeten worden en of er maatregelen moeten worden getroffen ten aanzien van restauratie. Op dit moment wordt door mw. Potze onderzocht hoe het dynamisch archief door middel van een andere werkwijze meer aandacht aan de voorselectie vernietiging zou kunnen geven. Het waterschap staat positief tegenover het idee van meer samenwerken met andere waterschappen in het noorden. In principe is afgesproken om in het komende najaar een gezamenlijk (noordelijk) overleg te organiseren.

Waterschap Velt en Vecht

Geconstateerd werd dat het gehele proces van postinschrijving, voortgangs- en afdoeningscontrole en archivering een zeer goede indruk maakt, zeker gelet op de beperkte inzet van formatie. Er wordt centraal ingeschreven, op afdoening wordt goed gelet. Er is geen noemenswaardige achterstand bij het archiveren van stukken. Het invoeren van voorselectie zou moeten worden bestudeerd, dit kan samen met de andere noordelijke waterschappen. Het vervullen van de vacature beheerder openbaar archief is dringend gewenst, zowel vanwege het verder toegankelijk maken naar wettelijke eisen van de omvangrijke collectie openbare archieven als het laten aansluiten van de actuele dynamische archieven aan de oudere openbare statische archieven. Op het gedeelte van het waterschap op het Drentsarchiefnet moeten de rubrieken geschiedenis en onderzoek beter worden ingevuld. Door het externe bureau Joustra wordt verder gewerkt aan het toegankelijk maken van de archieven.

Door een misverstand is het waterschap niet gevraagd schriftelijk te reageren.

Overige inspectiebezoeken

De inspectie heeft selectie- en inventarisatieprojecten begeleid door medewerkers van externe bureau's in de gemeenten Coevorden, De Wolden en Hoogeveen, en door eigen medewerkers in de gemeente Westerveld en het Werkvoorzieningschap Reestmond te Meppel. De archiefinventaris van Havelte is op dezelfde wijze als de series archiefinventarissen in Fryslân en Groningen uitgegeven. Projecten in de gemeenten Midden-Drenthe en het Waterschap Reest en Wieden hebben geen doorgang gevonden.

Een aparte vermelding verdient de gang van zaken rond de selectie en inventarisatie van de archieven van de voorgangers van het in 1999 tot stand gekomen werkvoorzieningschap Alescon. Na uitvoerige adviezen en voorbereiding van werkzaamheden rond de archieven van Howerco te Hoogeveen, Alescon te Assen en Oostermoer te Gieten haakten bestuur en directeur af toen archiefbeheer geld bleek te kosten. Na een dwangprocedure is het werk uiteindelijk toch gegund aan een particulier archiefbewerker onder begeleiding van de archiefinspectie. Intussen bleek dat door slechte communicatie en gebrek aan deskundigheid binnen het bedrijf een belangrijk deel van het archief van Howerco illegaal vernietigd te zijn. Gedeputeerde Staten heeft op verdere vernietiging eveneens een dwangsom gesteld. Van de illegale vernietiging is aangifte gedaan.

Met de gemeente Assen is meermalen overleg gevoerd over de situatie rond de mogelijkheid tot raadpleging van de archieven voor het publiek, ontstaan door het langdurig ziekteverlof en ontslag van de gemeentearchivaris. Er blijkt een grote achterstand te zijn in de toegankelijkheid van het archief, waaraan de archivaris in de ongeveer 20 jaar dat hij in functie is geweest niet voldoende heeft kunnen doen. Ook het Drents Archief heeft terzake adviezen uitgebracht, en wij proberen gezamenlijk tot oplossingen te komen.

Bevordering van openbaarheid

Door kleine publicaties op het Drents archiefnet en de advisering van particulieren wordt het gebruik van de archieven en hun openbaarheid bevorderd. Aan een groter project, de totstandkoming, eventueel gemeenschappelijk, van gemeentelijke archiefdiensten was in het verslagjaar nog niet begonnen.

- Archiefbewaarplaatsen en -ruimten

Het nieuwbouwplan van de gemeente Tynaarlo is vrijwel gereedgekomen, evenals de feitelijke nieuwbouw, evenals de ingrijpende aanpassing van de archiefbewaarplaats van de vroegere gemeente Zuidwolde aan de nieuwe wettelijke eisen ten behoeve van de nieuwe gemeente De Wolden. Er ontbreken nog enkele details alvorens goedkeuring kan worden voorgesteld.

De gemeente Meppel heeft een gedeelte van de plannen voor nieuwbouw ingediend.

De gemeente Emmen is door Gedeputeerde Staten met nadruk gewezen op het feit dat de archiefbewaarplaats moet worden aangepast aan de wettelijke eisen, en hetzelfde geldt voor een archiefruimte

waarin intussen over te brengen bouwvergunningen worden bewaard en een in een huurpand, waarin van de provincie geleende archiefbescheiden zijn opgesteld. Daarbij zijn termijnen gesteld.

De gemeente Hoogeveen heeft de vroegere archiefbewaarplaats van het waterschap Meppelerdiep zonder de vereiste goedkeuring te vragen, maar wel na een ongeoorloofde aanpassing van de constructie als eigen archiefbewaarplaats in gebruik genomen. De bestaande archiefbewaarplaats (uit ca 1970) voldoet niet meer aan de wettelijke eisen. Terzake is door uw college correspondentie en door de archiefinspectie overleg gevoerd. Er zijn termijnen gesteld waarbinnen aan de wet voldaan zal moeten worden.

4.3 Fryslân

- Archiefbeheer

Zoals ook al in de inleiding is gesteld, is de structuur van het gemeentelijk openbaar archiefwezen in Fryslân onvoldoende ontwikkeld om aan de huidige eisen van een actief publieksbeleid te kunnen voldoen. Daarom is in 2003 door de inspectie samen met de afdeling cultuur van de provincie het initiatief genomen om in een aantal regio's nader te laten onderzoeken op welke wijze dit actief publieksbeleid en ook het veiligstellen van archieven kan worden georganiseerd. Door een extern onderzoeker, oud-rijksarchivaris W.E. Goelema, is een tweetal onderzoeken gestart. in Noordoost Fryslân en vervolgens in Zuidwest Fryslân. Het eerste onderzoek werd in 2003 afgerond en de conclusies zullen in breder verband worden besproken om tot uitvoering te raken. Goelema noemt een aantal taken die in willekeurige volgorde van prioriteit voor uitvoering in aanmerking komen zoals het beschikbaar stellen van basisinformatie door digitalisering, betere opvang van bezoekers, registratie en beheren van niet-overheidsarchieven, ondersteunen van tentoonstellingen, begeleiden van vrijwilligersprojecten. Hierbij moet nauw worden samengewerkt. Zowel door gemeenten onderling als samen met het Streekarchief te Dokkum als professionele instelling en met de musea en bibliotheken.

Het pleidooi van de archiefinspectie in het jaarverslag over 2002 om voor alle gemeenten te komen tot professionele archiefzorg, waardoor vooral het gebruik van het archiefmateriaal toeneemt en beter wordt veiliggesteld, kreeg de nodige aandacht in de pers en bij Omrop Fryslân.

Geplande inspectiebezoeken

Voor wat de inspectiebezoeken betreft, deze zijn als uitvloeisel van het Actieplan 2002 meer uitvoerig geworden en meerdaags. Er wordt sterker gelet op de kwaliteit van de dossiervorming, selectie, toegankelijkheid, externe archivering, digitale archiefvorming, calamiteiten. Er zijn 10 geplande meerdaagse inspectiebezoeken uitgevoerd. Hieronder treft u een beknopte samenvatting aan van de inspectieverslagen.

Ooststellingwerf

Geconstateerd werd dat de medewerkers van de gemeente een goed besef hebben van de waarde van het archief en dat de dossiervorming een goede indruk maakt. Toch zijn er door het ontbreken van een centrale registratie en controle op afdoening van stukken incomplete archiefdossiers ontstaan. Een aantal decentrale archiefbestanden dienen in brandwerende kasten te worden opgeborgen. Het grootste gedeelte ervan moet centraal geplaatst te worden, zoals stukken van openbare werken. Er wordt een goede service geboden aan bezoekers van openbare archieven. Dit heeft zich vertaald in een relatief hoog aantal bezoekers en gebruik van de openbare archieven. Plaatsing van de archieven is onvoldoende ordelijk.

De gemeente reageerde als volgt. Door aanschaf van een nieuw postregistratiesysteem zal meer aandacht aan compleetheit van het archief worden besteed. Er wordt een overzicht van digitale bestanden opgesteld, evenals een verklaring van vernietigde documenten. Archieven van milieu en openbare werken worden centraal geplaatst. De archiefbewaring bij brandweer wordt verbeterd. De bewaarplaats zal geregeld worden schoongehouden en bij de nieuwbouw beter geordend.

Weststellingwerf

Geconstateerd werd dat de registratuuftaken goed en centraal worden uitgevoerd, hoewel er weinig aandacht is voor archivering bij gemeentelijke taken die buiten het gemeentehuis worden uitgevoerd en bij projecten. Er is eveneens te weinig aandacht voor het openbaar archief (periode ca. 1650- ca. 1990). De toegankelijkheid is deels nog onvoldoende, er ontbreekt een goede studieruimte, opname van (niet-)overheidsarchieven is onvoldoende evenals de mate van ordelijkheid in de bewaarplaats. Er is goede aandacht voor restauratie van stukken. Genealogische vragen worden goed beantwoord. *De gemeente neemt de conclusies als aandachtspunten mee en neemt voor het overige het inspectieverslag voor kennisgeving aan.*

Wetterskip Fryslân

Geconstateerd werd dat er een goede lijn is ingezet voor het archiefbeheer van de fuserende instanties. De fuserende waterschappen beschikken over medewerkers die goed in staat zijn zowel voor het modern actueel archief als voor openbare archieven ouder dan 20 jaar zorg te dragen. *Het waterschap heeft vooralsnog niet gereageerd op het inspectieverslag.*

Gemeente Littenseradiel

Geconstateerd werd dat de registratuuftaken voldoende goed worden uitgevoerd. Toch zouden de afdoeningstermijnen nog eens bezien moeten worden. Ook dient er binnen de onderhavige situatie beter nagedacht te worden over digitale archivering. Het toegankelijk maken van alle openbare archieven vordert goed. Wel kan er, samen met omliggende gemeenten, een actiever publieksbeleid gevoerd worden, gekoppeld aan een actieve acquisitie van archieven. Aangezien bouwvergunningen nu nog te lang buiten brandwerende kasten worden bewaard, dienen de betreffende dossiers zo snel als administratief mogelijk is te worden overgebracht naar de archiefbewaarplaats. Geadviseerd is over archivering bij de intergemeentelijke brandweer en het "bovenschools"- management. *De gemeente reageerde als volgt. De kwaliteit van de archief- en dossiervorming wordt op een aantal punten verbeterd. Het beheer van digitale informatie zal worden verbeterd door verdere ontwikkeling van het documentair informatiesysteem. Het gebruik van het internet voor de dienstverlening en gebruik van de inventarissen wordt uitgebouwd. Door de gemeente wordt vooralsnog niet actief voorlichting gegeven over de archieven voor historisch onderzoek. De bewaarplaats wordt gemoderniseerd en een studieruimte ingericht.*

Gemeente Opsterland

Geconstateerd werd o.a. dat selectie en dossiervorming voldoende goed worden uitgevoerd. Hierbij wordt aangetekend dat het ontbreken van een centrale voortgangs- en afdoeningscontrole er toe leidt dat er geen zicht bestaat op niet-gearchiveerde bescheiden en compleetheid van het archief. Door de archiefafdeling pas laat in het proces bij de feitelijke archivering te betrekken, wordt de centrale post- en archiefafdeling bovendien te weinig gezien als hét informatiepunt. Ook bij deze gemeente wordt opgemerkt dat het publieks- en acquisitiebeleid te passief is. Het depot maakt een goede indruk. Binnen het depot is bovendien de indeling en plaatsing goed doordacht. De toegankelijkheid van de archieven is goed evenals de verpakking; de plaatsing op de internetsite Friesarchiefnet is nog onvoldoende.

De gemeente reageerde als volgt. Zij heeft besloten tot aanschaf van een nieuw registratiesysteem waarmee o.a. de voortgangscontrole verbeterd wordt. De gemeente zag het bezoek als stimulans om het post- en archiefgedeelte van de bedrijfsvoering verder te verbeteren. Archiefbestanden van de brandweer zullen vanwege de veiligheid centraal worden bewaard.

Gemeente Franekeradeel

Geconstateerd werd o.a. dat het gehele proces van postinschrijven, voortgangs- en afdoeningscontrole en archivering een zeer goede indruk maakt. Er wordt van een centrale aanpak uitgegaan. Er zijn geen achterstanden geconstateerd; er kan op de volledigheid van het archief worden vertrouwd. Opvallend positief is ook de houding van de afdeling Documentair Management en Archief naar de gehele organisatie toe. Er wordt een goede service geboden aan bezoekers van openbare archieven. Er is ook een goede houding voor de opname van niet-overheidsarchieven. Dhr. J. de Vries heeft goede inventarissen gemaakt van resp. de gemeente Barradeel en het gasfabriek. In de bewaarplaats werd schimmel aangetroffen.

Naar aanleiding van het verslag heeft de gemeente maatregelen getroffen om de schimmel te bestrijden en de klimaatinstallatie te verbeteren.. Inventarissen worden op het internet geplaatst.

Gemeente Terschelling

Geconstateerd werd o.a. dat er geen achterstanden zijn in de archivering van actuele stukken. Er wordt hard aan gewerkt om de inventarissen op het FriesArchiefNet te krijgen. De gefaseerde aanpak voor het toegankelijk maken van het openbaar archief (1612-1990) heeft tot goede resultaten geleid. De werkzaamheden zouden de komende tijd moeten worden afgerond door uitgave van een volledige inventaris en goede verpakking. Gelet op ligging en bewaarcondities moet bij nieuwbouw gemeentehuis ook de bewaarplaats worden meegenomen. De gemeente staat positief tegenover het opnemen van waardevolle particuliere archieven. Er is voorgesteld door samenwerking met andere gemeenten met name het publieksbeleid voor de archieven een stap hoger te tillen.

De gemeente deelde mee rekening met de rapportage te houden in het project vernieuwbouw gemeentehuis .De bewaarplaats wordt schoongemaakt en de klimaatinstallatie hersteld. Naast het treffen van enkele maatregelen naar aanleiding van het verslag zal binnen de gemeente eveneens getracht worden extra structurele middelen vrij te maken om gefaseerd toegankelijk maken en verpakken van het oude archief te versnellen.

Gemeente Vlieland

Geconstateerd werd dat de centrale verzending en archivering in principe goed geregeld zijn, maar dat er door de huidige beperkte registratie en toezicht op afdoening is er te weinig zekerheid over de compleetheid van (archieff)dossiers. De problemen zijn hoogstwaarschijnlijk van tijdelijke aard tot de gemeente er in geslaagd is de vacature voor een allround post- en archiefmedewerker in te vullen. Door tijdelijke inzet is er geen achterstand bij de dossiervorming en vordert de inventarisatie van archiefblok 1945-1990 goed. Er moet aandacht geschonken worden aan het beter toegankelijk maken van het oud archief van voor 1945 en de verpakking en plaatsing in de bewaarplaats. Vergunningen moeten centraal worden bewaard.

De gemeente onderschrijft de bevindingen van de inspectie. Naast het hebben kunnen vervullen van de genoemde vacature, betere bewaring van de vergunningen zal het lopende inventarisatieproject worden afgerond. Als de nieuwe post -en archiefmedewerker is ingewerkt zullen de gebreken bij inschrijving en afdoening worden aangepakt.

Gemeente Sneek

Geconstateerd werd o.a. dat de afdeling Interne Zaken een goede en een steeds meer pro-actieve rol speelt binnen de organisatie van de gemeente. Dossiervorming is goed. Punten van aandacht zijn echter het inschrijven van stukken, de afdoeningscontrole en aanpassing van de werkmethoden aan de huidige digitale eisen. Omdat teveel stukken niet als afgedaan zijn geboekt, kan niet op een volledig archief worden vertrouwd. De toegankelijkheid van de archieven is zeer sterk verbeterd. Daar tegenover staat dat er te weinig aandacht wordt geschonken aan de publieksfunctie bijvoorbeeld door het geven van meer bekendheid aan de rijke archiefcollectie van Sneek, inrichting van een meer attractieve studiezaal en samenwerking met verenigingen. Ten slotte wordt opgemerkt dat er geen publiek in de archiefbewaarplaats mag komen en dat de archiefbewaarplaats de komende tijd vol zal raken.

De gemeente neemt op korte termijn maatregelen inzake het inschrijven van stukken en de afdoeningscontrole. De gemeente erkent dat er te weinig bekendheid aan de rijke archiefcollectie van Sneek geschonken wordt, maar geeft aan dat de gemeente op dit gebied heeft gekozen voor een laag ambitieniveau. De gemeente is voornemens de capaciteit van de archiefbewaarplaats te vergroten door op termijn vernietigbare bestanden elders onder te brengen.

Gemeente Tytsjerksteradiel

Geconstateerd werd o.a. dat er binnen de organisatie een goede visie heerst op de komende vernieuwingen van de informatievoorziening door op een juiste wijze gebruik te maken van de mogelijkheden van digitalisering. De afdoeningregistratie is onvoldoende en leidt tot risico's van incomplete dossiers waar niet op kan worden vertrouwd. Desalniettemin is de kwaliteit van de dossiervorming bij het centraal archief, voor zover de afdeling hier greep op kan hebben door de stukken aangeleverd te krijgen, goed. Er zijn nog wel aanzienlijke achterstanden bij de dossiervorming. De toegankelijkheid van archieven is sterk verbeterd en goed via internet te raadplegen. De gemeente treedt naar buiten met informatie over het archief, werkt samen met verenigingen hierbij, is aanwezig bij manifestaties en stelt bewust kostbare niet-overheidsarchieven veilig maar zou dit naar de eisen van deze tijd op een meer actieve wijze moeten doen. De dossiervorming bij de sociale dienst is beslist onvoldoende evenals de beveiliging. Milieudossiers worden zeer goed gearchiveerd.

De gemeente reageerde als volgt. Door meer aandacht voor richtlijnen en toepassing ervan wordt gepoogd de afdoening en aanlevering van afgedane stukken te verbeteren. Digitalisering wordt als hulpmiddel ingezet. De achterstanden bij dossiervorming zullen door externe hulp worden weggewerkt. Voor een meer actieve wijze aanbieden van archiefinformatie aan het publiek is momenteel geen formatie beschikbaar. Door standaardisatie en enkele andere maatregelen zal de dossiervorming bij de sociale dienst worden verbeterd. De oudere milieu c.q. hinderwetvergunningen worden overgebracht naar de bewaarplaats.

Overige inspectiebezoeken

Met het waterschap Fryslân werd overlegd over de fusie van de waterschappen en de gevolgen voor het archiefbeheer. Door Gedeputeerde Staten werd bij de projectorganisatie voor de fusie aandacht gevraagd voor de publieksfunctie van de waterschapsarchieven, waarbij de taakuitvoering door de beheerder van het voormalig waterschap streekarchief, dhr. J. Hagen, als voorbeeld werd gesteld. GS wezen verder op het belang van regionaal beheer van regionaal gevormde archieven, deskundig en actief beheer gericht op een breed publiek, veilige bewaring en veiligstellen van archieven.

De inspecteur woonde als adviseur drie vergaderingen bij van het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Streekarchivariaat Noordoost Friesland. Hij kon de waardering onderstrepen die binnen het bestuur bestaat voor de taakuitvoering van de nieuw benoemde archivaris dhr. Tj. Jongsma.

Wederom werd door de inspectie een groep studenten van de IDM opleiding Groningen begeleid. De groep nam kennis van het digitaliseringproject voor stedenbouwkundige tekeningen bij het Historisch Centrum Leeuwarden en onderzocht vervolgens of de toegepaste techniek in Leeuwarden ook toepasbaar was voor de gemeenten Boarnsterhim en Menaldumadeel. De verschillende aanbieders van digitalisering zijn kritisch beoordeeld. Belangrijke conclusie was verder dat er eerst grondig moet worden geselecteerd op bewaren en vernietigen voordat er wordt gedigitaliseerd.

De inspectie begeleidde twee personen bij hun studie Voortgezette Vorming Archiefbeheer (VVA), te weten de heer B. Vos bij de gemeente Littenseradeel en G. Muizer, archiefambtenaar bij de gemeente Gaasterlân-Sleat. Beiden slaagden met goede cijfers en voltooide de inventarissen van de archieven van resp. Hennaarderadeel 1941-1983 en Gaasterland 1936- 1983.

Bij de gemeente Kollumerland werd een flinke stap voorwaarts gezet doordat kon worden begonnen met de inventarisatie van de archieven over de periode 1571-1980, op basis van de bestaande toegangen, door een extern bureau.

Bij de gemeente Skarsterlân rondde de heer B. Bosma de bewerking af van het archief van de voormalige gemeente Haskerland 1919-1966. De inspectie gaf hierbij de nodige begeleiding.

Met de gemeente Harlingen werd overlegd over een samenwerking van de stedelijke archiefafdeling met het plaatselijk museum. Mogelijk dat deze kan uitgroeien tot een stedelijk Historisch Centrum.

- Archiefbewaarplaatsen en -ruimten

Het nieuwbouwplan van de gemeente Kollumerland is door Gedeputeerde Staten goedgekeurd. Dit geldt ook voor een ingrijpende verbetering (herinrichting) van de bewaarplaats van de gemeente Tytsjerksteradiel.

Bij de gemeente Achtkarspelen zijn enkele afwijkingen van het goedgekeurde bouwplan vastgesteld. De gemeente is uitgenodigd deze op te lossen.

De gemeente Bolsward heeft een in de tijd beperkte goedkeuring verkregen voor enkele kleine verbeteringen in de archiefbewaarplaats, maar moet binnen 3 tot 5 jaar wel tot nieuwbouw overgaan. De bouwplannen van de gemeenten Ooststellingwerf en Menaldumadeel zijn in uitvoering, voor de goedkeuring misten nog enkele detailgegevens.

De gemeenten Heerenveen en Smallingerland hebben dringende tot dwingende aanbevelingen ontvangen tot aanpassing van bestaande ongewenste en kwalitatief onvoldoende situaties, waarbij termijnen zijn gesteld voor te treffen voorzieningen. De gemeente Harlingen heeft dergelijke aanbevelingen gekregen, bij de gemeente Opsterland is aangedrongen op enkele kleine verbeteringen. In beide gevallen is geen termijn gesteld.

In de archiefbewaarplaats van Franekeradeel bleek op een bepaalde plaats schimmeluitgroei te zijn opgetreden. Deze was afkomstig van een aantal boeken die in het oude gemeentehuis in een bepaalde muurkast hadden gestaan. Doordat deze bij toeval in een dode hoek van het luchtcirculatiesysteem waren opgesteld heeft de schimmel zich niet door de ruimte en het luchtbehandelingssysteem verspreid. Na verwijdering van de schimmel moet het kanalenwerk van dit systeem wel worden verbeterd.

Verder is nieuwbouw besproken met de gemeenten Boarnsterhim en West-Stellingwerf. Na het intrekken van het bouwplan van Schiermonnikoog heeft nog geen nieuw contact met de gemeente plaatsgevonden.

4.4 Groningen

- Archiefbeheer

Wat is gezegd voor Fryslân geldt evenzeer voor Groningen. De structuur van het gemeentelijk openbaar archiefwezen buiten de stad Groningen is onvoldoende om te voldoen aan de huidige eisen van een actief publieksbeleid en ook om waardevolle niet-overheidsarchieven veilig te stellen. De aandacht voor de archieven wordt in het cultuurbeleid van de provincie goed meegenomen. De inspectie werd een aantal malen betrokken bij gesprekken om tot een meer integrale aanpak te komen voor het verbeteren van het publieksbereik van cultuurhistorische informatie. Er zijn ondermeer gesprekken gevoerd in het Veenkoloniaal Museum te Veendam, om inbedding van publieksfunctie in het cultuurcentrum te bespreken. Tevens met betrokkenen rondom het Cultuur Historisch Centrum te Winschoten om het zeer aansprekende plan verder te helpen. Het plan houdt in om in de bibliotheek via ondermeer digitalisering een breder publiek in contact te brengen met informatie uit het verleden, met aanstelling van een streekarchivaris. Voorts ook met de Groninger Archieven, om de rol van deze archiefdienst voor de gehele provincie goed te omschrijven. Verder zijn een aantal gemeenten bezocht evenals de historische maquette van Tolbert, gemaakt door de Oudheidkamer Fredewalda.

Het pleidooi van de archiefinspectie in het jaarverslag over 2002 om voor de plattelandsgemeenten te komen tot professionele archiefzorg waardoor publieksgebruik toeneemt en archieven beter worden veiliggesteld, kreeg de nodige media aandacht in de pers en regionale omroep.

Geplande inspectiebezoeken

Voor wat de inspectiebezoeken betreft, deze zijn als uitvloeisel van het Actieplan 2002 meer uitvoerig geworden en meerdaags. Er wordt sterker gelet op de kwaliteit van de dossiervorming, selectie, toegankelijkheid, externe archivering, digitale archiefvorming, calamiteiten. Er zijn 11 geplande meerdaagse inspectiebezoeken uitgevoerd. Hieronder treft u een beknopte samenvatting aan van de inspectieverslagen.

Waterschap Noorderzijlvest

Geconstateerd werd dat geen archiefverordening en besluit informatiebeheer zijn vastgesteld. Er bleek een groot aantal stukken over 2002 nog niet als afgedaan te zijn geregistreerd, ondanks de goede pogingen van DIV te zorgen voor de volledigheid van het archief. Positief is dat DIV het archief meer in de organisatie brengen en ook naar de buitenwereld, formatie is echter wel kwetsbaar en sterk afhankelijk van dhr. Hazeveld. Voorselectie bij dossiervorming en het maken van betere dossieromschrijvingen zijn aandachtspunten. Met de archivaris dhr. Hempenius is de wenselijkheid besproken van de uitgave van de door hem gemaakte en te maken inventarissen in een serie, zoals die bij Hunze en Aa's. De toegang op het archief Hunsingo 1856-1956 is klaar en komt als eerste in aanmerking, de inventaris is geplaatst op het Groningerarchiefnet.

Het is nodig een betere toegang op het fotoarchief te maken, tevens zou meer consequent het kaarten- en tekeningenmateriaal uit de organisatie, ouder dan 20 jaar, in de bewaarplaats moeten worden opgeborgen op een systematische wijze. De tochtdeur van de bewaarplaats moet beslist dicht blijven.

Het waterschap antwoordde dat een archiefverordening ter vaststelling aan het bestuur zal worden aangeboden, later gevolgd door een besluit informatiebeheer. In de toekomst zal voorselectie bij de dossiervorming plaatsvinden. De uitgave van inventarissen van de voorgangers van het waterschap in een serie is niet aan de orde, voorkeur gaat uit naar de uitgave van meerdere inventarissen tegelijk op het moment dat alle inventarisatiewerkzaamheden zijn afgerond.

Werkzaamheden ivm fotoarchief en kaarten- en tekeningencollectie zijn nog niet aan de orde, op dit moment zijn er teveel andere werkzaamheden die een hogere prioriteit hebben.

Nader onderzoek van de nog niet in het postregistratiesysteem afgedane stukken van 2002 heeft duidelijk gemaakt dat dit niet betekent dat het waterschap nog niet gereageerd heeft op deze brieven, maar dat deze brieven veelal zijn afgedaan met niet ter registratie aangeboden e-mails, telefoontjes en mondelinge toezeggingen. Er wordt gewerkt aan een duurzame oplossing voor dit probleem.

Waterschap Hunze en Aa's

Geconstateerd werd dat er achterstanden zijn bij de dossiervorming, deze behoren zo snel mogelijk te worden weggewerkt, eventueel met externe hulp. De inschrijving van stukken, bewaking van afdoening, dossiervorming maken een goede indruk. De DIVmedewerkers voeren hun taak goed uit, als in ogenschouw wordt genomen de niet ruime formatie. De DIV afdeling moet met de afdelingen Belastingen, waar op 3 verschillende manieren routine stukken worden ingeschreven en met de afdeling Projecten en Advies, waar relatief veel stukken als niet afgeboekt staan geregistreerd overleggen over stroomlijning van inschrijven, bewaking afdoening en dossiervorming. Er wordt op beperkte schaal gebruik gemaakt van voorselectie, dit instrument zou verder ontwikkeld kunnen worden. Mede vanwege de komende pensionering van de archiefmedewerker dhr. Popken is het zinvol een overzicht te maken van de archieven die nog moeten worden geïnventariseerd.

Meer aandacht moet komen voor de maatschappelijke functie van de archieven, meer naar buiten brengen en participeren in het nieuwe cultuurcentrum van Beresteijn in Veendam.

Gekeken moet worden naar de waarde van de verschillende collecties kaarten en tekeningen, binnen en buiten de archiefbewaarplaats geborgen, om te voorkomen dat minder fraai ogende maar mogelijk toch zeer waardevolle stukken worden vernietigd. Het archief van Ommelanderzeedijk moet worden overgedragen aan waterschap Noorderzijlvest.

Het waterschap antwoordde dat door ziekte en wijzigingen in het personeelsbestand er minder aandacht is geweest voor de achterstanden dan gewenst. Aan het einde van het jaar wordt beoordeeld of de achterstanden met eigen mensen weggewerkt zijn. Wanneer dit niet gelukt is, wordt gezocht naar alternatieve oplossingen. In de inspectiebrief wordt de afdeling Project en Advies genoemd als afdeling waar relatief veel stukken als niet afgeboekt staan geregistreerd. Het waterschap gaat ervan uit dat hier de afdeling Personeel en Organisatie wordt bedoeld, omdat deze laatste afdeling tijdens de inspectie bezocht is. Met deze afdeling zijn afspraken gemaakt over de vorm en inhoud van personeelsdossiers. Wat betreft de afdeling Belastingen is bij de start van het waterschap Hunze en Aa's gekozen voor de huidige werkwijze, dit betekent in de praktijk dat DIV slechts adviseert bij de vernietiging. Het waterschap is vanzelfsprekend bereid met collega waterschappen de mogelijkheden van het invoeren van voorselectie nader te bespreken. Het ligt in de planning dat de heer Popken in zijn laatste werkzame jaar een overzicht maakt van alle voormalige waterschappen in het beheersgebied van het waterschap Hunze en Aa's. Hierin wordt opgenomen welke archieven nog geïnventariseerd dienen te worden.

Na de pensionering van dhr. Popken moeten de werkzaamheden die hij nu uitvoert met de huidige DIV-formatie uitgevoerd worden. Inmiddels heeft een DIV-medewerker hiervoor de VVA-opleiding gevolgd. Aan de overdracht van de bedoelde werkzaamheden aan deze DIV-medewerker zal vanaf het najaar van 2003 aandacht besteed worden. Het ligt in de bedoeling om de bewerking van de archieven van voor 1935 uit te besteden. Voor wat betreft het waarborgen van de geheugenfunctie van de taakuitvoering van de organisatie, is het waterschap voornemens om met andere waterschappen en eventuele andere partijen samen te werken.

Het waterschap heeft op dit moment onvoldoende capaciteit om het tekeningenarchief te inventariseren en ontsluiten. Wel wordt bekeken hoe de huidige opslagcapaciteit voor dit soort materialen kan worden vergroot, opdat de bedoelde stukken zorgvuldig bewaard kunnen worden. Er is afgesproken met het waterschap Noorderzijlvest het archief van Ommelanderveedijk over te dragen.

Gemeente Veendam

Geconstateerd werd dat de dossiervorming een goede indruk maakt, op de afdoening wordt voldoende gerappelleerd. Er is een actieve houding van DIV, een analyse van welke stukken, waaronder interne stukken, zeker moeten worden ingeschreven ontbreekt echter. Voor wat selectie betreft zou overleg met afdelingen over te vernietigen stukken goed zijn. De archieven zijn onvoldoende toegankelijk naar de hedendaagse maatstaven, er is geen beschrijvende inventaris aanwezig.

Bezoekers worden goed geholpen, zowel in het gemeentehuis als in de Gemeentewinkel voor genealogie. Er zijn goede mogelijkheden in het nieuwe cultuurcentrum van Beresteijn samen met het Veenkoloniaal Museum, de bibliotheek en het waterschap een studiecetrum voor het verleden van Veendam in te richten. De gemeente zou hierin het initiatief moeten nemen door betrokkenen met elkaar in contact te brengen en de wensen en mogelijkheden te verkennen. Een restauratiebudget voor archieven ontbreekt. Kaarten en tekeningen ouder dan 20 jaar welke nog op afdelingen liggen moeten worden overgebracht naar de bewaarplaats. Waterschapsarchieven moeten worden overgebracht naar het waterschap Hunze en Aa's.

De gemeente antwoordde dat de beschrijvende inventaris met medewerking van een extern bureau te zijner tijd zal worden gemaakt. Ten aanzien van het cultuurcentrum zal worden bezien wat de mogelijkheden op dat gebied zijn. Gekeken wordt in hoeverre gelden kunnen worden vrijgemaakt in de begroting voor restauratie van gedeelten uit het oude archief. Kaarten ouder dan 20 jaar zijn niet op de afdelingen aanwezig. De overdracht van waterschapsarchieven zal tot stand komen.

Gemeente Leek

Geconstateerd werd dat een extern bureau -Cap Gemini- een onderzoek heeft uitgevoerd naar de taakuitvoering door de registratuur- en archiefafdeling en in een eindrapport een aantal verbeterpunten opgesomd heeft. DoxSupport is begonnen deze aanbevelingen in de praktijk uit te voeren.

De toegang op de openbare archieven -destijds gemaakt door dhr. Schuur- moet worden afgerond en uitgegeven in de provinciale serie. Kernprobleem is dat de gemeente niet beschikt over een medewerker die hoofdtaken voor het openbaar archief zelfstandig kan uitvoeren, een logische gedachte is om als 4 Westerkwartier gemeenten gezamenlijk een functionaris voor de openbare

archieven aan te stellen. Er ontbreekt een restauratiebudget en al enige tijd is er geen invulling van de functie coordinator documentaire informatievoorziening.

Positief zijn de kwaliteit van de bewaarplaats en de studieruimte en de opname van niet-overheidsarchieven in de bewaarplaats, zoals deze door Stichting Oudheidkamer Fredewalda en de Historische Kring Leek e.o. zijn verzameld.

De gemeente antwoordde een aantal zaken reeds in gang zijn gezet door inschakeling van een extern bureau en de afronding van de inventaris heeft ook prioriteit.

De gemeente onderschrijft niet de gedachte om gezamenlijk als 4 Westerkwartiergemeenten een functionaris voor de openbare archieven aan te stellen.

Andere aandachtspunten worden in gang gezet nadat de vacature coordinator documentaire informatievoorziening is ingevuld.

Gemeente Grootegast

Geconstateerd werd dat er geen duidelijke criteria zijn voor het inschrijven van de post en dat niet alle post, die daar zeker voor in aanmerking zou komen, wordt ingeschreven. Bij archivering zijn geen achterstanden geconstateerd, ook wordt er tijdig naar de archiefbewaarplaats overgebracht.

De openbare archieven van de gemeenten Grootegast en Oldekerk zijn zeer goed toegankelijk door de inventarissen van dhr. Brink, deze moeten nog rondgestuurd worden aan de omliggende gemeenten en de inventaris van Grootegast moet nog op het Groningerarchiefnet worden gezet. Het resterende deel van de zuurvrije verpakking van de openbare archieven moet nog uitgevoerd. Het plan voor de aanpassing kluis bevolking moet aan de inspectie gestuurd worden. In de bewaarplaats moet een meter voor temperatuur en vochtigheid opgehangen worden.

De gemeente antwoordde dat men bezig is met het ontwikkelen van een handboek DIV, in dit handboek zal de nodige aandacht worden geschonken aan de criteria voor het inschrijven van poststukken. De beschrijvende inventaris van de voormalige gemeente Oldekerk is via Groningerarchiefnet digitaal raadpleegbaar, op korte termijn zal de inventaris van de voormalige gemeente Grootegast ingevoerd worden.

Op termijn zal aandacht besteed worden aan het zuurvrij verpakken, echter gelet op de omvangrijkheid van de klus kan geen tijdslimiet gegarandeerd worden. De archiefbewaarplaats is inmiddels voorzien van een elektronische klimaatmeter. Op korte termijn zal een tekening omtrent de inrichting van de bewaarplaats van de bevolkingsgegevens worden toegezonden.

Gemeente Marum

Geconstateerd werd dat er geen sluitend overzicht is van afdoening en compleetheid van het archief, om dit te kunnen waarmaken moet goed gekeken worden naar de criteria voor inschrijving en de toepassing van een standaard afdoeningstermijn, de gemeente schrijft relatief weinig in.

De gemeente gaat uit van centrale postbehandeling en archivering, consequentie hiervan is dat er geen permanente schaduwarchieven bij afdelingen liggen. Ten behoeve van een consequente opzet van het centrale archief, toepassing voorselectie en dossierregistratie is het wenselijk enkele dagen per jaar zogenaamde nazorg in te huren bij een extern bureau.

Er is een goede inventaris Marum 1811-1987. Het door dhr. Brink toegankelijk gemaakte archief moet nog eens geheel worden nagelopen op verpakking en etiketten. De bewaarplaats is nog niet goedgekeurd en voor het verder beheersen van het klimaat zijn maatregelen nodig. De dienstverlening aan genealogische onderzoekers door bureau Burgerzaken maakt een goede indruk. De gemeente heeft ervoor gekozen de clientendossiers sociale zaken te laten archiveren door de betreffende afdeling, dit houdt wel in dat er voldoende formatie moet zijn voor dit werk.

Op het Groningerarchiefnet moeten de gedeponeerde en particuliere archieven, zoals vermeld in de inventaris van dhr. Brink, nog worden ingevoerd.

Bij afsluiting van dit jaarverslag was nog geen antwoord van de gemeente binnengekomen.

Gemeente Ten Boer

Geconstateerd werd dat door het beperkt en niet steeds uniform inschrijven van stukken, het ontbreken van betrouwbare rappelleringslijsten op voortgang en afdoening en het ontbreken van een koppeling tussen registratie, afboekingen en archivering niet met zekerheid kan worden vastgesteld of stukken zijn gearchiveerd dan wel nog bij een bepaalde afdeling in behandeling zijn. Er wordt op goede wijze

samen met de sector beheer gewerkt aan het opzetten van uniforme projectdossiers, hierbij kan ook voorselectie worden betrokken. Geen achterstanden zijn geconstateerd bij de archivering van stukken, toepassing voorselectie, overbrenging naar de archiefbewaarplaats en bijhouden van de dossierinventaris. Inzet van nazorg door DoxSupport is wel nodig. Verklaringen van vernietiging van archiefstukken moeten worden opgemaakt. Aan de afronding van de inventarisatie van het archief over de periode 1811-1989 wordt verder gewerkt door mw. Kruijswijk. De archiefbewaarplaats maakt een verwaarloosde en rommelige indruk, de deur moet gesloten blijven en niet-archiefstukken zoals voorraad inkoop moet uit de bewaarplaats. Verfilming met digitalisering van de bevolkingsadministratie is wenselijk, deelname aan het Groningerarchiefnet is een mooie methode om archiefinformatie te verspreiden onder een breder publiek.

De gemeente antwoordde dat in de werkgroep bereikbaarheid afspraken zijn gemaakt over de werkwijze omtrent de ingekomen en de uitgaande post Binnenkort volgt een evaluatie, in deze evaluatie wordt de werkwijze en de rappelling meegenomen. Het inschrijven van de post is nogmaals met de medewerkers BIZ besproken. Er wordt een koppeling gelegd tussen het afboeken en het archiveren van stukken, in postmanager(postregistratiepakket) wordt nu onderscheid gemaakt tussen de afhandeldingsdatum en de datum van archivering.

Verklaring van vernietiging wordt opgesteld. Een kast is aangeschaft waarin de inkoopartikelen worden opgeslagen, hiermee zijn alle niet-archiefstukken uit de bewaarplaats gehaald. De deur van de bewaarplaats is de gehele dag dicht, zodat de normen met betrekking tot de luchtvochtigheid zo goed mogelijk gewaarborgd worden. Offertes worden aangevraagd voor het verfilmen/scannen van de boeken van de bevolkingsadministratie.

Gemeente Hoogezand-Sappemeer

Geconstateerd werd dat de gemeente een actief beleid voert voor de openbare archieven, actief wordt meegewerkt aan tentoonstellingen en publicaties. Vrijwilligers zijn druk bezig met het toegankelijk maken van de foto's. Een nog breder publiek kan bereikt worden door in de bibliotheek informatie en kopieën uit het gemeentearchief beschikbaar te stellen en activiteiten te organiseren, zoals tentoonstellingen en lesprojecten.

Recent is de toegang op het archiefblok 1949-1985 gereed gekomen, gelet op de nog aanzienlijke hoeveelheid inventarisatiewerk moet strakker volgens planning worden gewerkt. Aan de recente toegang zou ruchtbaarheid moeten worden geven, zowel bestuurlijk als naar de inwoners toe. Bij het doornemen van de rappellijsten blijkt er nog veel open te staan, deze stukken zijn ook niet gearchiveerd. Er leven bij de gemeente hoge verwachtingen van de toepassing van de digitale versie van het Corsasysteem, vanuit archiefinspectie is benadrukt de noodzaak tot het blijven archiveren van tenminste te bewaren archiefstukken op papier met het gangbare dossiersysteem. De nog steeds aanwezige versnippering van DIVwerkzaamheden moet binnen één afdeling gebracht worden en centraal dan wel zonodig gedeconcentreerd worden uitgevoerd. De opzet van de archieven bij het centraal meldpunt zorg aan de Haydnlaan is voortreffelijk. In de archiefruimte aan de Haydnlaan moeten de doorvoeringen zorgvuldig worden dichtgekit. Samen met de brandweer moet de brandveiligheid van de ruimtes waarin de bouw- en milieuvergunningen worden bewaard beoordeeld worden. Plaatsing van brandwerende kasten is aan te bevelen, gelet op de waardevolle inhoud. Het klimaat in de archiefbewaarplaats is door het aanbrengen van een klimaatinstallatie sterk verbeterd. De opzet van de archieven bij de Sociale Dienst maakt een goede praktische indruk, er zijn geen achterstanden. Wel is er nog een aanzienlijke achterstand bij het zuurvrij verpakken en goed inrichten van de archiefbewaarplaats.

De gemeente antwoordde dat het inventariseren van de archieven inderdaad niet altijd vordert zoals in de planning van het archiefbewerkingsproject werd opgenomen, dit heeft te maken met het stellen van andere prioriteiten. Onlangs zijn er nadere prioriteiten gesteld aan de medewerkers van het gemeentearchief, in 2004 zal veel strakker en alleen volgens de planning van werkzaamheden gewerkt worden. De inventaris 1949-1985 zal begin 2004 in brede kring worden gepresenteerd. Het afdoen van stukken heeft de aandacht, regelmatig wordt gerappelleerd en voor het management worden statistieken gemaakt over behandeling van stukken. De gemeente onderkent de konsekwenties van digitalisering en het project wordt gedegen opgepakt oa door een gemeentebrede denktank met deskundigen. Door een andere manier van werken zullen er ook ongetwijfeld organisatorische gevolgen zijn. De doorvoeringen in de kelderruimte bij CMZ worden dichtgekit, op de begane grond

zijn deze buisjes al zodanig aangepast dat hier geen vocht meer door kan lopen. Overleg zal starten met het hoofd van de afdeling Bouwen en Wonen om na te gaan hoe de brandveiligheid van de bewaarplaats van de bouwvergunningen is te verbeteren. Aan het inrichten van de bewaarplaats en achterstand bij het ompakken zal aandacht worden besteed.

Gemeente Bellingwedde

Geconstateerd werd dat de registratie en dossiervorming door Interne Zaken een goede indruk maakt, lijsten worden gemaakt van afdoening. Probleem is echter dat veel stukken niet tijdig door de afdelingen worden afgedaan en met de rappelling weinig gedaan wordt.

De gemeente kan daardoor niet vertrouwen op een volledig archief, omdat teveel stukken nog als niet afgedaan ergens in de organisatie zijn. De archieven tot 1968 voldoen niet aan de wettelijke eisen van toegankelijkheid, er moet een plan worden gemaakt, dat uitmondt in 2 beschrijvende inventarissen.

Het archiefblok na 1968 is mede door de inzet van Doxis goed toegankelijk. De akten van de Bevolking 1811-1968 zijn door Karmac duidelijk gedigitaliseerd en geïndiceerd.

Er is geen goede studieruimte aanwezig, bezoekers mogen niet in de bewaarplaats zitten. Voor de aanwijzing van de bewaarplaats doet de gemeenten een verzoek tot goedkeuring. Weinig aandacht is er voor het veiligstellen van waardevolle lokale archieven door deze op te nemen in de bewaarplaats, hoewel er voldoende plaats is. Er zijn verschillende delen in het archief die moeten worden gerestaureerd, een krediet moet hiervoor vastgesteld worden en jaarlijks moet iets uitgevoerd worden. *Bij afsluiting van dit jaarverslag was nog geen antwoord van de gemeente binnengekomen.*

Gemeente Loppersum

Geconstateerd werd dat het algemene beeld van postregistratie, voortgangsbewaking en dossiervorming goed is. Jaarlijks wordt voldoende ingeschreven en zoveel mogelijk centraal gewerkt. Bij de dossiervorming zijn geen achterstanden geconstateerd, vanaf begin 2002 staan nog 700 stukken als niet gearchiveerd geboekt. Nagegaan moet worden waarom deze niet zijn gearchiveerd. Met de streekarchivaris en betrokken ambtenaren moet meer over voorgenomen vernietiging worden gesproken om historisch belang van stukken beter te onderkennen. Door de centrale afdeling worden de dossiers bij personeelszaken en sociale zaken bijgehouden, de dossiervorming maakt een voldoende indruk.

De postafhandeling en archivering bij de diensten die zijn gehuisvest in vm.gemeentehuis Middelstum moet meer aandacht krijgen, gesproken is over de mogelijkheid één van de medewerkers aldaar een SODopleiding te laten doen en onder aansturing van de centrale afdeling voor de werkzaamheden voldoende uren te geven. Dan kunnen originele complete dossiers in Middelstum worden bijgehouden en kan de sterke afhankelijkheid van de inzet van dhr. Bronksema verminderd worden.

De inventaris van het archief van Middelstum is klaar, archief tot 1941 moet nog gestickerd en op Groningerarchiefnet gezet. Archief Stedum schiet goed op, er is op aangedrongen eerst Loppersum te doen en dan 't Zandt. Alle kaarten en tekeningen ouder dan ca. 20 jaar moeten worden bijeengezocht en verzameld bij het openbaar archief, dat nu nog in Appingedam ligt. Door de streekarchivaris moet worden aangegeven welke stukken voor restauratie in aanmerking komen en vervolgens moet een uitvoeringsplan worden gemaakt.

Zodra duidelijkheid is over de nieuwbouw van het gemeentehuis moet contact opgenomen worden met de inspectie voor een goede voorbereiding van de bouw van een archiefbewaarplaats.

De archiefvorming bij het onderwijsbureau Marenland maakt een goede indruk, wel is aanbevolen met de vestigingsgemeente een afspraak te maken dat zij tegen betaling de niet langer actuele dossiers in haar bewaarplaats opneemt, ingeval van opheffing of verplaatsing van het bureau.

De gemeente antwoordde dat archivering van alle ingeschreven poststukken ter completering van het archief de voortdurende aandacht houdt. De jaarlijkse vernietigingslijsten zullen onder de aandacht van de streekarchivaris en de betrokken medewerkers worden gebracht. Het opzetten van een volwaardig beleidsarchief bij de sector Ruimtelijke Zaken in Middelstum is onderwerp van studie, de manier van uitvoering is mede afhankelijk van de verbouwplannen van het gebouw Concordiaplein 4 te Middelstum. De inventarisatie van het archief van voormalige gemeente Stedum zal naar verwachting in 2004 worden afgerond, hierna zal het archief van 't Zandt worden geïnventariseerd.

Als het project documentair structuurplan is afgerond zal samen met de streekarchivaris een overzicht worden gemaakt van alle kaarten en tekeningen die bij de gemeente aanwezig zijn, de daarvoor in aanmerking komende tekeningen en kaarten worden opgenomen in oud archief.

De streekarchivaris zal worden gevraagd een uitvoeringsplan voor de restauratie van daarvoor in aanmerking komende archiefstukken op te stellen.

Plannen tot verbouw en nieuwbouw zullen tijdig aan de inspectie worden voorgelegd.

De gemeente is van mening dat het archiefbeheer van het onderwijsbureau Marenland een verantwoordelijkheid is van de Bestuurscommissie Marenland zelf, op dit moment heeft de gemeente geen mogelijkheden om eventueel archiefruimte beschikbaar te stellen.

Gemeente Scheemda

Geconstateerd werd dat werkzaamheden, die bij een vorig bezoek in 1998 waren geconstateerd, niet bleken te zijn uitgevoerd. De toegankelijkheid van de hoofdarchieven van de drie voormalige gemeenten, op een deel van Nieuwolda na, is goed. Geen initiatieven worden genomen voor een actief publieksbeleid voor de archieven en er wordt niet aan collectievorming gedaan door opname van voor het Oldambt waardevolle archieven, foto's etc. in de bewaarplaats. Deze taak wordt door de gemeente geheel aan vrijwilligers overgelaten.

Te betreuren is dat verfilming resp. digitalisering van de Bevolkingsboekhouding op de lange baan is geschoven, omdat hierdoor zowel een groter publiek bereikt kan worden als verdere slijtage wordt vermeden. De gemeente is nog geen deelnemer van Groningerarchiefnet. De kwaliteit van postbehandeling en archivering maakt een voldoende goede indruk, zijn geen achterstanden bij dossiervorming geconstateerd.

Het aantal stukken dat wordt ingeschreven is relatief laag, afdoening van stukken wordt aan de chefs overgelaten en er staan nog vrij groot aantal stukken open als niet afgedaan. Er is geen restauratieplan gemaakt.

De gemeente gebruikt papier dat voldoet aan de Regeling duurzaamheid archiefbescheiden.

De gemeente antwoordde dat met het aanpassen van de dossierinventarissen begonnen zal worden na het gereedkomen van het DSP. Met behulp van assistentie van het bureau DoxSupport zal gewerkt worden aan de selectie en toegankelijk maken archieven gemeentewerken.

In het verleden is verfilming resp. digitalisering bestanden bevolkingsboekhouding om financiële redenen niet gebeurd, in de nabije toekomst zal opnieuw worden nagegaan of hiervoor mogelijkheden aanwezig zijn. Deelname aan het Groningerarchiefnet zal plaatsvinden zodra de inventarissen zijn gedigitaliseerd en beschrijvend zijn gemaakt.

De gemeente is het eens met de constatering dat er geen actief publieksbeleid voor archieven is, er is geen formatie beschikbaar om dit als gemeente volledig op te pakken. In een gesprek met wethouder Boon is dit besproken en gesproken om dit in samenwerking op te pakken middels het Cultuur Historisch Centrum Oldambt. In het vervolg zullen foto's in de archiefbewaarplaats worden opgeslagen en zullen op een goede manier worden ontsloten.

Voor de afdoening van post naar het archief zijn de afdelingshoofden verantwoordelijk, het openstaan van stukken hoeft niet te betekenen dat de stukken niet zijn afgedaan. Interne Zaken doet er alles aan het archief zo volledig mogelijk te houden, in de toekomst zal hier meer controle op plaats vinden. Door Interne Zaken zal worden nagegaan welke archiefbescheiden restauratie behoeven, wanneer dit bekend is zal bekeken worden of het financieel haalbaar is om deze stukken te restaureren of dat er prioriteiten moeten

Overige inspectiebezoeken

Twee besluiten van het algemeen bestuur van de Groninger Archieven blijken in strijd met de Archiefwet 1995. Daarover heeft tijdens het verslagjaar wel intern overleg plaats gehad, maar was nog geen contact geweest met de Groninger Archieven zelf.

Er is eenmaal deelgenomen aan het platform streekarchivaris Noordoost Groningen. In deze bijeenkomst komen de taken van de archivaris dhr. J. Hillenga aan de orde, die zijn uitgevoerd of op de planning staan. Met name de culturele op een breed publiek gericht taken worden besproken zoals het opzetten van cursussen, organisatie streekhistorische dagen en publicaties.

In samenwerking met de Groninger Archieven organiseerde het streekarchivariaat Noordoost Groningen in het stadskantoor te Appingedam 2x de cursus beginnen met familieonderzoek, iedere cursus bestaat uit 4 lessen die verzorgd worden door de streekarchivaris, een medewerker van de Groninger Archieven en een ervaren onderzoeker.

Met bestuursleden van de Historische vereniging Warffum en de streekarchivaris is overlegd over beheer en toegankelijk maken van een aantal particuliere archieven, die nu worden bewaard in het gebouw Friezenstein te Warffum.

De streekarchivaris in Noordoost Groningen dhr.J.Hillenga is driemaal bezocht vanwege de voortgang inventarisatiewerkzaamheden en externe taken. De inventarissen van de gemeente Middelstum 1808-1989 en Usquert 1812-1989 zijn verschenen in druk. Hillenga organiseerde samen met het Museum Stad Appingedam op 1 februari de Dag der Noord-Groninger Geschiedenis in Appingedam. De dag was succesvol, de historische informatiemarkt werd bezocht door ongeveer 500 mensen. Ook dit jaar verschenen er weer artikelen (totaal 8) van de streekarchivaris in de Eemsbode en Ommelander Courant over historische onderwerpen afkomstig uit de gemeentearchieven.

De inspectie begeleidde twee personen bij hun studie Voortgezette Vorming Archiefbeheer (VVA), te weten de heer H.Kooistra bij de gemeente Pekela en mevrouw N.Stel bij de gemeente Winschoten. Beiden slaagden voor de opleiding en voltooiden de inventarissen van de archieven van resp.Pekela 1990-1999 en Winschoten 1980-1989.

Het archiefbewerkingsproject bij de gemeente Hoogezand-Sappemeer is afgerond, de inventaris 1949-1985 is verschenen in druk.

Het gemeentearchief Hoogezand-Sappemeer organiseerde in samenwerking met de Groninger Archieven in het gemeentehuis te Hoogezand de cursus beginnen met familieonderzoek. Er was zeer veel belangstelling voor de cursus, totaal 45 personen. Vanaf november 2003 t/m februari 2004 wordt de cursus gegeven.

In Ten Boer is het nog niet tot een definitieve afronding inventaris gemeentearchief 1811-1989 gekomen.

De inventaris Meeden 1811-1989 is verschenen in druk, door een brand in het gemeentehuis op 12 februari 1894 zijn helaas niet veel archiefbescheiden meer aanwezig met name uit de periode voor 1894.

Dhr.J.Slagter is bezig met Muntendam 1811-1989.

De gemeente Reiderland zond de vastgestelde Archiefverordening in.

De gemeente Vlagtwedde was heel snel met de aanschaf van het Olinpapier. Olin is de eerste papiersoort die voldoet aan de Regeling duurzaamheid archiefbescheiden.

De archiefbeheerder van gemeente de Marne, dhr. J.Russchen, gaf voor 12 deelnemers een cursus genealogie in het gemeentehuis in Leens. De Vereniging Historische Kring De Marne organiseerde de cursus, de deelnemers waren tevreden over de cursus.

Bij het waterschap Hunze en Aa's te Veendam ging dhr. J.Popken verder met de inventarisatiewerkzaamheden, de inventaris van Reiderzijlvest 1969-1991 is verschenen in druk evenals de inventaris van de waterschappen rondom Veendam/Wildervank 1858-1985. De inspectie leverde commentaar op de conceptversies. Door allerlei andere werkzaamheden kwam de inventaris van de Dollardpolders en Fiemel door mw. I.G van Duinen nog niet tot afronding. In het Dagblad van het Noorden verscheen in januari een interview met dhr.J.Popken over zijn werkzaamheden de archieven toegankelijk te maken.

De gemeente Leek is bezocht ivm de afronding van de inventaris over de periode vanaf 1811, gemaakt door dhr. J.Schuur.

De provinciale serie van gemeentelijke inventarissen werd uitgebreid met vier nieuwe uitgaven: Hoogezand-Sappemeer 1949-1985, Meeden 1811-1989, Usquert 1812-1989 en Middelstum 1808-1989. Laatstgenoemde inventaris werd op een bijeenkomst in gebouw Vita Nova te Middelstum door de streekarchivaris aan burgemeester A.Rodenboog aangeboden.

De gemeente Haren berichtte dat voor het opschonen en ontsluiten van het archief van ca. 1800 tot 1990 in 2004 geld beschikbaar is gesteld, over de uitgebrachte offertes van externe bureau's voor dit archiefbewerkingsproject is contact geweest met de inspectie.

- Archiefbewaarplaatsen en ruimten

Nieuwbouwplannen zijn in ontwikkeling bij de gemeenten Bedum en Slochteren.

De aanpassing van de bestaande bewaarplaats van de gemeente Grootegast is goedgekeurd. Het betreft zowel de "gewone" archiefkelder als de bewaarplaats van de afdeling burgerzaken. Bij de gemeente Winschoten waren enkele in het verleden geadviseerde voorzieningen getroffen, maar had men verzuimd de provinciale goedkeuring te vragen. Toen dat alsnog zou gebeuren, bleek een aantal zaken niet helemaal in orde te zijn, zodat alsnog aanpassingen nodig zijn.

De gemeenten Eemsmond en Marum hebben onder het stellen van termijnen aanschrijvingen ontvangen voor het treffen van voorzieningen in de bestaande archiefbewaarplaatsen. Het betreft vooral het aanbrengen van klimaatapparatuur.

De gemeenten Haren en Stadskanaal hebben aanbevelingen tot verbeteringen gekregen.

Bijlage: Overzicht van het aantal externe bezoekers, bezoeken en verstrekte inlichtingen uit de openbare archieven**Bijlage: Overzichten bezoekers**

Drenthe	Bezoekers	Bezoeken	Inlichtingen	Bouwvergunningen
Aa en Hunze	44	44	265	250
Assen	78	158	65	
Borger-Odoorn	197	255	7	175
Coevorden	60	112	12	
Emmen	229	1058	78	
Hoogeveen	104	693	66	
Meppel	301	301	1	245
Midden Drenthe	243	648	128	130
Noordenveld	295	315	345	355
Tynaarlo	282	476	34	202
Westerveld	260	260	267	350
De Wolden	90	120	40	90
Ws. Reest en Wieden	4	4	1	
Ws. Velt en Vecht	10	10		
Totaal	2197	4454	1309	1797
Drents Archief	2057	6952	1393	
Totaal	4254	11406	2702	1797
2002	3737	10379	2810	3153

Bijlage: Overzicht van het aantal externe bezoekers, bezoeken en verstrekte inlichtingen uit de openbare archieven

Fryslân	Bezoekers	Bezoeken	Inlichtingen	Bouwvergunningen
Achtkarspelen	51	51	12	30
Het Bildt	129	238	99	25
Boarnsterhim	400	350	180	280
Bolsward	33	33	19	2
Dantumadeel	53	259	207	10
Ferwerderadiel	60	120	15	
Franekeradeel	195	356	96	205
Gaasterlân-Sleat	116	1486	45	46
Harlingen	143	148	123	37
Heerenveen	98	507	79	
Kollumerland	27	40	22	150
Leeuwarden/L'deel	1376	2918	343	1585
Lemsterland	255	262	186	250
Littenseradiel	56	181	40	11
Menaldumadeel	48	229	54	150
Nijefurd	123	152	89	26
Ooststellingwerf	234	406	8	
Opsterland	298	344	121	68
Skarsterlân	68	276	40	
Smallingerland	36	68	47	600
Sneek	75	120	45	
Terschelling	168	225	15	110
Tytsjerksteradiel	281	565	324	326
Vlieland	18	20	6	6
Weststellingwerf	86	658	7	601
Wûnseradiel	52	95		
Wymbritseradiel	117	117	11	56
Streekarchief N-O Fryslân	275	1294	51	
Ameland	18	28	27	
Dongeradeel				
Schiermonnikoog	6	6	8	90
Ws. Lauwerswâlden				
Ws. De Waadkant				
Waterschapsstreekarchief	25	42	98	0
Ws. Boarn en Klif				
Ws. Marne Middelsee				
Ws. Sevenwolden				
Totaal	4920	11594	2417	4664
2002	4039	10028	2516	

Bijlage: Overzicht van het aantal externe bezoekers, bezoeken en verstrekte inlichtingen uit de openbare archieven

Groningen	Bezoekers	Bezoeken	Inlichtingen
Appingedam	36	36	21
Bedum	22	26	57
Bellingwedde	27	35	44
Delfzijl	168	168	15
Eemsmond	20	62	14
Grootegast	21	34	5
Haren	11	18	85
Hoogezand-Sappemeer	152	547	52
Leek	52	102	17
Loppersum	10	17	
De Marne	78	164	97
Marum	11	11	19
Menterwolde	80	95	16
Pekela	83	107	
Reiderland	27	42	12
Scheemda	20	35	7
Slochteren	170	268	105
Stadskanaal	43	45	108
Ten Boer	15	23	14
Veendam	67	112	72
Vlagtwedde	23	33	25
Winschoten	340	410	115
Winsum	23	28	34
Zuidhorn	176	259	54
Ws. Hunze en Aa's	63	63	
Ws. Noorderzijvest	8	10	
Totaal	1746	2750	988
Groninger Archieven	3600	16431	845
Totaal	5346	19181	1833
2002	5462	19928	1633

Aantal bezoekers van de websites

	<i>2000</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>
DrentsArchiefNet			16293	23800
FriesArchiefNet	60500	78000	70945	78826
GroningerArchiefNet		24800	35344	42504
Drents Archief Assen		23000	57677	50000
Ryksargyf/Tresoar	270470	399740	580000	bij verschijnen nog niet beschikbaar
Hist. Centrum Leeuwarden	37727	99542	107266	133000
Groninger Archieven		33265	40932	29150